

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027
EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Hankesuunnitelma

15.5.2024 Dnro: EURA 2021/403591/09
02 01 01/2023/EPL

Tunnistetiedot

Hankekoodi
A81064

Hankehaun nimi
Etelä-Pohjanmaan liiton EAKR-haku
16.10-5.12.2023

Tila
Käynnissä

Hakuilmoituksen tunnus
EPOLII-008

1 Rahoittava viranomainen

Etelä-Pohjanmaan liitto

2 Hakijaorganisaatio

Hakijan virallinen nimi
Lapuan kaupunki

Postiosoite
VALTUUSTONTIE 8

Postinumero
62100

Postitoimipaikka
LAPUA

Y-tunnus
0209113-7

Organisaatiomuoto
Kunta

Organisaatiotyyppi
Kunta

Puhelinnumero
044 4384510

2.1 Hankkeen yhteyshenkilö

Etunimi
Heli

Sukunimi
Talvitie

Asema hakijaorganisaatiossa
kulttuuripäällikkö

Sähköposti
heli.talvitie@lapua.fi

Puhelinnumero
044 4384510

3 Hankkeen perustiedot

Hankkeen julkinen nimi

Nahistuneet naatit – koulujen ruokahävikki pienemmäksi

Alkamispäivämäärä

1.8.2024

Päätymispäivämäärä

31.8.2026

Toimintalinja

1 Innovatiivinen Suomi

Erytystavoite

1.1 Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen

3.1 Hankkeen toteutustyyppi

Hanke toteutetaan Ryhmähankkeena, johon kuuluu tämän päähankkeen lisäksi muiden toteuttajien osahankkeita

Ryhmähanketunnus R-01314

Ryhmähankkeen toteuttajat

Toteuttajan nimi	Toteuttajatyyppe	Hakemusnumero	Y-tunnus
Lapuan kaupunki	Päähankkeen toteuttaja	403591	0209113-7
Vaasan Yliopisto	Osahankkeen toteuttaja	403592	0209599-8
Taideyliopisto	Osahankkeen toteuttaja	403593	2500305-6

Toteuttajan rooli ryhmähankkeessa

Lapuan kaupunki on hankkeen hallinnoija ja pääkoordinaattori. Hankkeen toimet tapahtuvat pääasiassa Lapuan kaupungin alueella, joten on luonnollista, että se on myös hankkeen hallinnoija. Hallinnoinnin ja koordinoinnin lisäksi kaupunki vastaa, että hankkeessa toteutettavat toimenpiteet onnistutaan toteuttamaan valituissa kohteissa. Kaupunki vastaa myös siitä, että hankkeessa testatut ja suositellut toimenpiteet ruokahävikin pienentämiseksi kaupungin omissa ruokailukohteissa, erityisesti hankkeen aikaisissa pilottikohteissa, otetaan käyttöön.

Perustelee, miksi hanke toteutetaan ryhmähankkeena

Kolmen eri toteuttajan kautta hankkeeseen voidaan tuoda laaja-alaisesti, sitoutumista, asiantuntemusta ja pitkäjänteisyyttä kehittämistyöhön. Näitä vaikutuksia ei voisi saavuttaa asiantuntijapalveluita ostamalla. Kullakin toteuttajalla on omaa erityisasiantuntemusta, jota ilman hanketta ei voi toteuttaa.

3.2 Julkinen kuvaus

Hankkeen julkinen tiivistelmä

Nahistuneet Naatit-hankkeen tavoitteena on tuottaa uusi lähestymistapa ja neljä käytännössä kokeiltua ja arvioitua toimintakonseptia ruokahävikin, erityisesti lautashävikin hallintaan. Menetelmänä käytetään taiteellista-asiantuntijuutta sekä osallistavaa toimintatapaa. 'Nahistuneet naatit'-hankkeen perusideana on valjastaa soveltavan taiteen ja taiteellisen asiantuntijuuden tarjoamat mahdollisuudet ruokahävikin vähentämiseen liittyvän 'viheliäisen ongelman' ratkaisemiseksi. Yleisenä päämääränä on edistää kansallisena tavoitteena olevan

ruokahävikin puolittamisen saavuttamista. Hanke on jatkoa Vaasan yliopiston keväällä 2017 alkaneelle systemaattiselle kehitysprosessille.

Hankkeen toteuttajaorganisaatiot ovat: Lapuan kaupunki, Vaasan yliopisto WI ja Taideyliopisto.

Hankkeen tavoitteena on:

- 1) Tuottaa, pilotoida ja demonstroida uusia, taiteelliseen asiantuntijuuteen pohjautuvia ratkaisuja ylä- ja alakouluissa syntyvän lautashävikin vähentämiseksi (Työpaketti 2, 3 ja 4)
- 2) Kasvattaa tietoisuutta maakunnassa ja kansallisesti taiteellisen asiantuntijuuden tarjoamista mahdollisuuksista löytää uusia keinoja ennaltaehkäistä ja vähentää 'viheliäiseksi haasteeksi' kuvattua lautashävikkiä koulumaailmassa sekä levittää hankkeessa tuotettuja toiminta konsepteja (Työpaketti 5).

Hankkeen suunnitelman mukainen toteutusajankaus on 1.8.2024 – 31.8.2026. Hanke jakautuu viiteen työpakettiin.

Työpaketteja ovat:

- TP 1: Monialaisen yhteistyömallin suunnittelu (koordinoija Vaasan yliopisto, WI)
- TP 2: Taiteilija-asiantuntijoiden 'boot camp' (koordinoija Taideyliopisto)
- TP 3: Ratkaisuaihioiden testaus ja demonstrointi (koordinoija Lapuan kaupunki)
- TP 4: Valikoitujen ratkaisukonseptien räätälöinti ja pilotointi alakouluissa (koordinoija Lapuan kaupunki)
- TP 5: Uusien lautashävikki ratkaisujen levittäminen (koordinoija Lapuan kaupunki)

Hankkeen tuotokset ovat seuraavat:

- TP 1: Uusi monialainen yhteistyömalli, yhteistyömallin vaikutuksia ja vaikuttavuutta todentava mittaristo sekä tuloksia esittelevät tilaisuudet.
- TP 2: "Boot Camp"-toimintamalli, 4-8 kpl testivaiheeseen kehitettyä ratkaisuaihiota
- TP 3: 2-3 kpl yläkoulussa pilotoitua ja testattua lautashävikkiratkaisua, opas-kirjanen ratkaisuehdotuksista.
- TP 4: Valikoitujen ratkaisukonseptien räätälöinti ja pilotoinnit alakouluissa (4-8 kpl)
- TP 5: Uudet TKI-avaukset, joissa taiteellista asiantuntijuutta hyödynnetään mm. ruokahävikin vähentämisessä, tiedotusmateriaalit, hankkeen toimintatapojen käyttöönotto osaksi normaalia toimintaa osallistuneissa ja uusissa kouluissa.

Hankkeen toteutus pohjautuu toteuttajaorganisaatioiden laaja-alaiseen asiantuntemukseen, hankkeen tueksi perustettavan monialaisen työryhmän työskentelyyn sekä Lapuan kouluja osallistavaan suunnitteluun.

Hankkeen nimi englannin kielellä

Wilted Greens – Reducing Food Waste in School Canteens

Hankkeen julkinen tiivistelmä englannin kielellä

The goal of the Wilted Greens project is to develop a new approach and four tested and evaluated operational concepts for managing food waste, especially plate waste. The method used combines artistic-expertise and participatory approach. The basic idea of the Wilted Greens project is to harness the possibilities offered by applied arts and artistic expertise in solving the wicked problem of food waste. The overall aim is to contribute to the national goal of halving food waste. The project is a continuation of a systematic development process initiated at the University of Vaasa in spring 2017.

The project is implemented by the City of Lapua, the University of Vaasa Waste Insight team (WI) and the University of Arts.

The project aims to:

- 1) Produce, pilot and demonstrate new solutions based on artistic expertise to reduce plate waste in primary and secondary schools (Work Packages 2, 3 and 4).

2) Raise awareness in the region and nationally of the opportunities offered by artistic expertise to find new solutions to prevent and reduce what has been described as the wicked problem of plate waste in schools and to disseminate the action concepts produced in the project (Work Package 5).

The planned implementation period of the project is from August 1, 2024, to August 31, 2026. The project is divided into five work packages.

The work packages are:

WP 1: Designing a multidisciplinary collaboration model (coordinated by University of Vaasa, WI)

WP 2: 'Boot camp' for artist-experts (coordinated by the University of the Arts)

WP 3: Testing and demonstrating solutions (coordinated by the City of Lapua)

WP 4: Tailoring and piloting of selected solution concepts in primary schools (coordinated by City of Lapua)

WP 5: Dissemination of new plate waste solutions (coordinated by the City of Lapua)

The outputs of the project are:

WP 1: A new multidisciplinary collaboration model, a set of indicators to verify the impact and effectiveness of the collaboration model and events presenting the results.

WP 2: "Boot Camp" operating model, 4-8 solutions developed for the testing phase.

WP 3: 2-3 of plate waste solutions piloted and tested in secondary schools and a guide-booklet of proposed solutions.

WP 4: Tailoring and piloting of selected solutions in primary schools (4-8 pcs).

WP 5: New RDI (Research, Development, and Innovation) initiatives utilizing artistic expertise in reducing food waste, information materials, introduction of the project's approach into the everyday activities of the participating and new schools.

The implementation of the project is based on the wide-ranging expertise of the implementing organizations, the work of a multidisciplinary working group established to support the project, and the involvement of Lapua schools in the planning process.

3.3 Maantieteellinen kohdealue

Onko hankkeen toiminta valtakunnallista?

Ei

Maakunnat

Etelä-Pohjanmaa

Kunnat

Lapua, Alavus, Alajärvi, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Isokyrö, Karijoki, Kauhajoki, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lappajärvi, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli, Ähtäri

Hankkeen toteutuspaikka

Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
Valtuustotie 8	61200	Lapua

4 Hanketiedot

4.1 Hankkeen kohderyhmä, tarve ja tavoitteet

Mitkä ovat hankkeen varsinaiset kohderyhmät?

Kohderyhmä on Lapuan kaupungin ruokapalvelut ja peruskoulun oppilaat. Toimet kohdistuvat erityisesti Lapuan yläkouluun, jonka valmistuskeittiö ja koulun oppilaat sekä henkilökunta ovat hankkeen toimenpiteisiin osallistuvia henkilöitä. Myös muita Lapuan kouluja ja valmistuskeittiöitä osallistetaan hankkeeseen. Kohderyhmään kuuluvat myös Lapuan kaupungin ilmastotyöryhmä sekä kulttuuripalvelut.

Hankkeeseen osallistuvat taiteilijat kehittävät omaa osaamistaan ja osallistuvat tutkijat kehittävät ja soveltavat uusia seuranta- ja arviointimenetelmiä ruokahävikkiyön vaikuttavuuteen.

Mitkä ovat hankkeen välilliset kohderyhmät?

Kaikki julkiset ruokapalvelut ja niiden käyttäjät, erityisesti kouluissa. Kuntien ilmasto- ja kestäväkehityksen toiminnasta vastaavat.

Taide- ja kulttuurialojen ammattilaiset ja heidän yrityksensä, jotka saavat uusia ideoita taiteellisen asiantuntijuuden hyödyntämiseen.

Ruokahävikin tutkijat ja ilmastotavoitteiden toteuttajat saavat työkalupakkiinsa testattua tietoa uusista vaikutusmenetelmistä

Minkä tarpeen tai ongelman hanke ratkaisee?

Aikaisempien ruokahävikkihankkeiden haasteeksi on noussut toimenpiteiden rajallinen vaikutus ruokalassa syntyvän lautashävikin suhteen. Toimintaan tulisi sitouttaa ruokapalveluhenkilökunnan lisäksi myös vahvemmin koulujen muu henkilökunta, kuten opettajat, sekä oppilaat. Tässä hankkeessa käyttäjät otetaan mukaan suunnittelemaan ja yhdessä pohtimaan tavoitteita ruokahävikin pienentämiseksi.

Vaasan yliopiston Waste Insight-tutkimustiimi (jatkossa WI) on tehnyt systemaattista kehitystyötä ravitsemispalveluissa syntyvän ruokahävikin ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi vuodesta 2019 alkaen. Kehitystoiminnan kulmakivinä ovat toimineet Etelä-Pohjanmaan liiton rahoittamat EAKR-hankkeet (Wasteless, PAJATSO ja NextGen), joiden tulokset ovat herättäneet mielenkiintoa myös laajemmin Suomessa. Samanaikaisesti on rakennettu uusia yhteistyökumppanuuksia mm. uusia hävikkiratkaisuja tuottavien teknologiayritysten kanssa, joista esimerkkinä Oiwa Solutions Oy (vuonna 2022 toteutuneen yrityskaupan jälkeen osa Pinja Oy:tä), Biovaaka Oy ja SmartKitchen.

Julkisten ruokapalveluiden kohdalla WI:n keskeisimpänä yhteistyökumppanina on toiminut Lapuan kaupungin ruokapalvelut, joka osallistui osatoteuttajan roolissa vuosina 2019-2022 toteutettuihin Wasteless- ja PAJATSO-hankkeisiin. Kaupungin rooli oli hyvin tärkeä näiden projektien toteutuksessa. Hankkeiden puitteissa Lapuan yläkoulun ruokalaan rakennettiin kansallisellakin tasolla ainutlaatuinen 'living lab'-tyyppinen kehitysympäristö, mikä mahdollisti mm. runsasta mielenkiintoa herättäneen, koneoppimista hyödyntävän ruokahävikin ennustemallin suunnittelun ja prototyypoinnin. Ulkopuolisten tahojen kiinnostusta hankkeita kohtaan on lisännyt myös konkreettiset, mitattavissa olevat tulokset. Ne osoittivat, että Lapuan yläkoulun kokonaisruokahävikkiä pystyttiin vähentämään 46%:a alkuperäisen tavoitteen ollessa 20%. Rahallisesti mitattuna ruokahävikin vähentäminen säästää yläkoulun keittiön resursseja noin 2000 euroa kuukaudessa.

Valtakunnallisessa tarkastelussa Lapuan kaupunkia voidaan perustellusti kutsua yhdeksi edelläkävijäkunnaksi ruokahävikin ennaltaehkäisyyn ja vähentämiseen liittyen. Wasteless- ja PAJATSO-hankkeissa saavutetut tulokset ovat kannustaneet jatkamaan Vaasan yliopiston WI-tutkimustiimin ja Lapuan kaupungin ruokapalveluiden välistä vuoropuhelua sekä etsimään uusia yhteistyömahdollisuuksia.

Lapuan kaupungin ruokapalveluiden ja WI:n välisissä keskusteluissa huomio kohdistui erityisesti yläkoululla syntyvän lautashävikin määrään. Vaikka yläkoulun ruokahävikkiä kokonaisuudessaan onnistuttiin Wasteless- ja PAJATSO-hankkeiden tuella vähentämään 46%, lautashävikin määrä säilyi ennallaan. Haasteena lautashävikin vähentämisessä on se, että keittiöhenkilökunnalla on vain rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa suoraan sen määrään – toisin kuin varasto-, valmistus- ja linjastohävikin kohdalla. Perinteisellä, normatiivisella ohjauksella (mm. erilaiset versiot 'ota sen verran kuin jaksat syödä'- ja 'voit aina hakea lisää'-opasteista) lautashävikkiä koskevat tulokset jäivät yläkoululla vaatimattomiksi. Sama koski myös lautashävikin määrää mittaavan

'älyvaa'an' vaikutusta hävikin vähentymiseen. Teknologiseen ratkaisuun sisältyvä uutuusarvo näyttää menettävän merkitystään kouluruokailuun osallistuvien oppilaiden keskuudessa varsinkin nopeasti, jolloin tilanne palautuu lautashävikin kohdalla entiselle tasolle.

Lautashävikkiä koskeva haaste tunnistettiin jo PAJATSO-hanketta toteutettaessa ja siihen etsittiin potentiaalisia ratkaisuja mm. Luonnonvarakeskuksen hävikkitutkijoiden ja Lapuan yläkoulun oppilaskunnan hallituksen kanssa. Yrityksistä huolimatta, menestys jäi tältä osin vaatimattomaksi. Tulokset korostavat tarvetta löytää uusia innovatiivisia työkaluja ja toimintamalleja lautashävikin vähentämiseksi. Edelleen kehitystyö vaatii onnistuakseen uudenlaisia yhteistyökumppanuuksia, jotka mahdollistavat monialaisen asiantuntijuuden valjastamisen ja systemaattisen hyödyntämisen uusien hävikkiratkaisujen kehitystyössä.

Miten hanke on valmisteltu? Miten hankkeen kohteena olevia sisältöjä on aiemmin pyritty kehittämään?

Lapuan kaupunki on kirjannut ruokahävikin vähentämisen yhdeksi strategisista tavoitteistaan. Työtä hävikin vähentämiseksi on tehty systemaattisesti yhdessä Vaasan yliopiston Waste Insight -tiimin kanssa Wasteless ja Pajatso hankkeissa. Näiden myötä keittiön valmistushävikki on saatu painettua alas, mutta yhdeksi haasteeksi on todettu oppilaiden lautashävikin vähentäminen, johon nyt haetaan kansainvälisestikin katsoen uudenlaisia ratkaisuja taidetta ja taiteellista asiantuntijuutta hyödyntäen.

Taiteellinen asiantuntijuus viittaa taitelijan syvälliseen asiantuntemukseen tai luovaan lähestymistapaan, jota sovelletaan muihin kuin taiteellisiin aloihin, esimerkiksi liiketoimintaan, tieteeseen tai teknologiaan. Taideyliopiston Seinäjoen yksikössä on ollut taiteellista asiantuntijuutta ja elinkeinoelämää yhdistäviä hankkeita, ja tämä nyt haettava hanke on luontevoa jatkumo niille.

Hankkeen valmistelun voidaan katsoa alkaneen vuoden 2023 alussa, jolloin Lapuan kaupungin ruokapalvelut teki päätöksen jatkaa PAJATSO-hankkeen yhteydessä aloitettua hävikinmittausta solmimalla uuden hävikkivaakoja koskevan vuokraussopimuksen Biovaaka Oy:n kanssa. Kyseinen päätös liittyi kaupungin 'Ilmastostrategia 2030'-toimeenpanoon, mikä pitää sisällään ruokahävikin vähentämiseen liittyviä toimenpiteitä ja tavoitteita.

Vuodelle 2025 ajoitetun tavoiteasetannan mukaisesti ruokahävikin vähentäminen koostuu strategiassa kolmesta toimenpiteestä, jotka ovat:

1. Ruokahävikin vähentäminen osaksi normaalia toimintaa (mittari: 20 % vähennystavoite ruokahävikille vuoteen 2026 mennessä),
2. Otamme käyttöön biovaakoja ja älytekniikkaa lautashävikin vähentämiseksi (mittari: laajentaminen yläkoululta muille kouluille) ja
3. Noudatamme optimoitua reseptiikkaa ja seuraamme hävikin määrää (mittari: jatkuva seuranta ja kirjaaminen)

Edellä kuvattujen toimenpiteiden lisäksi Ilmastostrategian tavoitteena on vähentää ruokapalveluiden veden ja energiankulutusta poistamalla 80 % koulujen ruokaloissa olevista tarjottimista vuoteen 2025 mennessä. Hankevalmistelun kannalta tarjottimien poistaminen on toimenpiteenä merkittävä, koska veden ja energiankulutuksen pienentämisen lisäksi tarjottimien poistamisella voidaan ennaltaehkäistä ja vähentää myös ruokahävikin syntymistä. Kyse on yhdestä keskeisestä 'tuupausmenetelmästä' (nudging), jolla voidaan vaikuttaa erityisesti ruokapalveluissa syntyvän lautashävikin määrään.

Lapuan kaupunginhallitus hyväksyi 7.12.2021 ruokapalveluiden tarjottimettomuuteen siirtymisen osaksi omaa Ilmastostrategia 2030 -ohjelmaansa. Päätöksen toimeenpano herätti kuitenkin oppilaiden vanhemmissa vastustusta, minkä johdosta kaupungin tekninen lautakunta päätti 17.5.2022 järjestetyssä kokouksessaan palauttaa tarjottimet kouluille. Tämän päätöksen seurauksena Lapuan ruokapalveluiden 'hävikinhallinnan-työkalupakista' poistettiin yksi toimiva menetelmä, jolla lautashävikin määrää olisi voitu painaa alaspäin. Samalla olisi tuettu kansallista ruokahävikin puolittamistavoitteen saavuttamista.

Edellä kuvattu esimerkki valaisee erinomaisella tavalla, kuinka syheröisiä ruokahävikkiin liittyvät haasteet voivat olla. Niitä ei ratkaista yksinomaan ruokapalveluiden omilla toimenpiteillä. Mutta vaikka ruokahävikin vähentämiseen liittyvissä ponnisteluissa saatetaan aika ajoin ottaa askeleita myös taaksepäin, Lapuan kaupungin ruokapalveluilla ja Vaasan yliopiston Waste Insight -

tiimillä on yhteinen vahva tahtotila jatkaa tuloksekasta yhteistyötä ruokahävikin ennaltaehkäisyn parissa.

Konkreettisen ja aitoa uutuusarvoa sisältävän, erityisesti lautashävikin vähentämiseen pureutuvan kehitysideo synnyttäminen osoittautui kuitenkin haasteelliseksi tehtäväksi. Mutta kuten innovaatioihin liittyvät tutkimustulokset osoittavat, uudet ideat syntyvät usein yllättäen – näin tapahtui myös nyt haettavan hankkeen kohdalla.

Perusidea 'Nahistuneet naatit'-hankkeesta syntyi Seinäjoen yliopistokeskuksen tiedotuslehden 2/2022 pääkirjoituksen ansiosta. Siinä Taideyliopiston rehtori Kaarlo Hildén nostaa esille luovien alojen ja taiteen roolia mm. kestävyysmurrokseen ja ilmastomuutokseen liittyvien haasteiden ja 'viheliäisten ongelmien' ratkaisijana. Hänen mukaansa "Käsillä oleva kestävyysmurros... edellyttää syvällisiä muutoksia ajattelussa, toimintatavoissa ja yhteiskunnan rakenteissa. Jos kulttuuri – jaetut asenteet, arvot, uskomukset, toimintatavat, tavoitteet ja käytännöt – ei tue jonkin innovaation käyttöönottoa tai toivottua muutosta, voi melkoisella varmuudella ennustaa muutoksen epäonnistumista.". (emt., s.3)

'Nahistuneet naatit'-hankkeen perusideana on valjastaa soveltavan taiteen ja taiteellisen asiantuntijuuden tarjoamat mahdollisuudet ruokahävikin vähentämiseen liittyvän 'viheliäisen ongelman' ratkaisemiseksi. Hankevalmistelun ensimmäisessä vaiheessa Vaasan yliopiston hävikkitiimi järjesti tapaamisen Lapuan kaupungin kulttuuripalvelujen ja Taideyliopiston edustajien kanssa. Tapaamisen aikana käyty keskustelut käynnistivät aktiivisen valmistelutyön, jonka tuloksena syntynyt, alustavaa hankesuunnitelmaa esiteltiin Etelä-Pohjanmaan liiton edustajille 19.6.2023 järjestetyssä palaverissa. Hankevalmistelua on jatkettu syksyn 2023 aikana järjestämällä projektin päätoteuttajana toimivan Lapuan kaupungin kulttuuripalvelujen johdolla useita yhteisiä työpajoja ja Teams-kokouksia, joiden lisäksi hankkeesta ja sen toteutuksesta on käyty keskusteluja Lapuan kaupungin sivistystoimen ja ruokapalvelujen kanssa. Nämä keskustelut ovat auttaneet hankkeen kumppaniverkostoa hiomaan hankesuunnitelmaa kohti lopullista muotoaan.

Taideyliopiston strategian yksi keskeisistä tavoitteista on taiteen ja taiteellisen ajattelun roolien vahvistaminen yhteiskunnassa tuomalla niitä uusiin toimintaympäristöihin: yhteiskunnalliseen keskusteluun, päätöksentekoon ja työelämään. Taideyliopiston Seinäjoen yksikön aikaisemmassa Taiteen ja yritystoiminnan välinen yhteistyö uuden liiketoiminnan mahdollistajana -hankkeessa ruokaketjuun kytkeytyvien yritysten haasteita ratkottiin taiteellisen asiantuntijuuden avulla. Hankkeen toimien myötä kartutettiin arvokasta kokemusta taiteellisen asiantuntijuuden hyödyntämisestä elinkeinoelämässä. Näitä kokemuksia tullaan hyödyntämään ja jatkokehittämään nyt haettavassa hankkeessa.

Mitkä ovat hankkeen tavoitteet?

Vuosina 2019-2022 toteutettujen Wasteless- ja Pajatso -hankkeiden tulokset ovat korostaneet tarvetta löytää uusia, tehokkaampia keinoja vähentää kouluruokailussa syntyvän lautashävikin määrää. Lautashävikin vähentäminen on haaste, jonka ratkaiseminen ruokapalveluiden vakiintuneilla toimintamalleilla ei näytä onnistuvan. Uusien ratkaisujen kehitystyössä tarvitaan siten 'out-of-box'-lähestymistapaa, johon mm. Taideyliopiston rehtori Kaarlo Hilden viittaa omassa pääkirjoituksessaan (ks. hakemuksen kohta 'Hankkeen valmistelu').

Nahistuneet naatit-hankkeen yleisenä päämääränä on edistää kansallisena tavoitteena olevan ruokahävikin puolittamisen saavuttamista taiteellisen asiantuntijuuden keinoin. Hanke on sisällöllisesti urauurtava. Projektin valmistelutyöhön liittyneen selvityksen mukaan maassamme ei ole tähän mennessä toteutettu vastaavan sisältöistä hanketta. Hankkeen uutuusarvo tulee siten vahvistamaan Etelä-Pohjanmaan maakunnan näkyvyyttä ja asemaa maamme ruoka-alan johtavana toimijana.

Hankkeen toteutus jakaantuu viiteen, toisiinsa nivoutuneeseen työpakettiin (TP 1-5), joissa tehtävän kehitystyön koordinointi on jaettu projektin kumppaniverkoston kesken. Työpaketteja ovat:

TP 1: Monialaisen yhteistyömallin suunnittelu (koordinoija Vaasan yliopisto, WI)

- TP 2: Taiteilija-asiantuntijoiden 'boot camp' (koordinoija Taideyliopisto)
TP 3: Ratkaisuaihioiden testaus ja demonstrointi (koordinoija Lapuan kaupunki)
TP 4: Valikoitujen ratkaisukonseptien räätälöinti ja pilotointi alakouluissa (koordinoija Lapuan kaupunki)
TP 5: Uusien lautashävikki ratkaisujen levittäminen (koordinoija Lapuan kaupunki)

Edellä kuvatun päämäärän mukaisesti hankkeen tavoitteena on:

Kehittää uusi yhteistyömalli ja mittaristo, joilla lautashävikin vähentymistä voidaan edistää ja seurata tukemalla samalla muita kouluruokailuun liittyvien tavoitteiden (mm. kouluviihtyvyyden parantaminen, oppilaiden osallisuuden vahvistaminen) saavuttamista (Työpaketti 1)
Tuottaa, pilotoida ja demonstroida uusia, taiteelliseen asiantuntijuuteen pohjautuvia ratkaisuja ylä- ja alakouluissa syntyvän lautashävikin vähentämiseksi (Työpaketit 2, 3 ja 4)
Kasvattaa tietoisuutta maakunnassa ja kansallisesti taiteellisen asiantuntijuuden tarjoamista mahdollisuuksista löytää uusia keinoja ennaltaehkäistä ja vähentää 'viheliäiseksi haasteeksi' kuvattua lautashävikkiä koulumaailmassa (Työpaketti 5).

Hanke tukee Etelä-Pohjanmaan erikoistumisstrategian yhtenä keskeisenä tavoitteena olevan ruokaekosysteemin ja kestäväen ruokajärjestelmän kehittymistä. Edelleen hankkeella vauhditetaan maakunnan kulttuuristrategiassa vuosille 2019 – 2025 esitettyjen kehitystavoitteiden saavuttamista.

Hankkeessa tehtävän kehitystyön tueksi muodostetaan monialainen yhteistyöryhmä. Työryhmän tarve kumpuaa ruokahävikin vähentämiseen liittyvän haasteen viheliäisyydestä. Tämä monimutkaisuus liittyy toimijoiden (mm. koulun oppilaat, koulun henkilökunta, kaupungin ravitsemispalvelut), tavoitteiden (mm. maistuva ruoka, kustannukset, ravitsemus- ja ilmastönäkökohdat) ja järjestelmien (mm. ruokailu osana koulupäivää ja opetusta, ruokahävikin mittaamisen järjestelmä) moninaisuuteen. Haasteena on yhteensovittaa eri tavoitteita ja näkökulmia tilanteessa, jossa yksilöiden käyttäytyminen on paljolti automaattista ja intuitiivista.

Työryhmän jäsenistö koostuu Lapuan yläkoulun eri ammattiryhmien edustajista sekä taiteilija-asiantuntijoista. Hankkeen projektipäällikkö koordinoi yhteistyöryhmän toimintaa. Yhteistyöryhmä toimii asiantuntijaroolissa hankkeen kaikissa vaiheissa. Ryhmän rooli on erityisen tärkeä hankkeen alkuvaiheessa, jossa rakennetaan kivijalkaa hankkeen muiden työpakettien ja tehtäväkokonaisuuksien toteutukselle.

Taideyliopisto on allokoanut merkittävän osuuden omasta hankebudjetistaan ostopalveluihin, mikä mahdollistaa ulkopuolisten palveluiden hankinnan hankkeen ulkopuolisilta taiteilija-asiantuntijoilta.

Lapuan kaupungin ruokapalvelut osallistuvat hankkeen toteutukseen vastaten ylä- ja alakouluissa tapahtuvan lautashävikin mittaamisesta. Tästä työstä aiheutuvat kustannukset katetaan Lapuan kaupungin flat rate-osuudesta.

Mitä muutosta nykytilaan hanke tuo? Mikä on hankkeen uutuus/lisäarvo?

'Nahistuneet naatit'-hankkeen uutuusarvo on merkittävä. Vaasan yliopiston selvityksen mukaan vastaavanlaista projektia, jossa ruokahävikkiä pyritään systemaattisesti ennaltaehkäisemään ja vähentämään taiteellisen asiantuntijuuden tukemana, ei ole aikaisemmin toteutettu Suomessa. Tähän asti kyse on ollut pienimuotoisista kokeiluista, joista esimerkkinä Oulun yliopiston 'Kestävyystieteen teemakurssi', jonka aikana lukioikäisiä nuoria pyydettiin kehittämään konkreettisia keinoja mm. ruokahävikin vähentämiseksi ympäristöteemaisen taiteen avulla. Hankkeen ainutlaatuisuus saa lisävahvistusta tarkastelemalla EURA2021-järjestelmästä ruokahävikkiin liittyviä hankkeita. Hakusanalla 'ruokahävikki' osumia tuli kaksi kappaletta, joista toinen on Vaasan yliopiston toteuttama 'NextGen'. Sen lisäksi Forum Virium koordinoi 'Urban&Local – Tulevaisuuden kestävä ruokaekosysteemi'-hanketta, jonka rahoittajana toimii Uudenmaan liitto. Näiden kahden hankkeen lisäksi vuoden 2023 aikana on käynnistynyt myös kolmas, Vantaan kaupungin koordinoima 'Food waste ecosystem - ruokahävikin vähentäminen ja hävikkiruoan hyödyntäminen'-hanke, jossa kumppaniverkoston kuuluvat lisäksi Helsingin

kaupunki, Laurea-ammattikorkeakoulu ja Luonnonvarakeskus. Myös tämä hanke on saanut rahoitusta Uudenmaan liitolta.

Yhteistä edellä mainituille ruokahävikkihankkeille on, että niiden toteutus pohjautuu pitkälti vakiintuneisiin yhteistyökumppanuuksiin. Tämä tarjoaa yhden potentiaalisen selityksen sille, miksi 'Nahistuneet naatit'-hankkeen tapaista, erilaista osaamista yhdistelevää lähestymistapaa ei olla aikaisemmissa/nyt käynnissä olevissa hankkeissa hyödynnetty.

'Nahistuneet naatit'-hankkeen keskiössä olevaa taiteellista asiantuntijuutta hyödynnetään nykyisin vain vähän eri toimialoilla. (Taideyliopiston Jälleenrakennusohjelman selvitys 2022). Yli puolet taiteilijoista on kuitenkin tehnyt taiteellista työtä muillakin kuin taiteen aloilla, ja merkittävä osa taiteilijoista toivoo, että heidän ammattitaitoaan hyödynnettäisiin laajemmin muilla toimialoilla. Taiteilijoiden kokemuksen mukaan tällainen laajempi hyödyntäminen on kuitenkin epätodennäköistä johtuen siitä, että muiden toimialojen ja päättäjien ymmärrys ja osaaminen taiteen ja taiteilijoiden potentiaalista on riittämätöntä. (Taiteen ja kulttuuri barometri 2012, Cupore).

Taiteellisen asiantuntijuuden hyödyntämiseen rajallisuus käy ilmi myös EURA2021-järjestelmän hankelistauksesta. Kulttuurialan ja luovien alojen hankkeita on EAKR-ohjelman puitteissa käynnistynyt vain muutamia ja ne ovat keskittyneet mm. uusien kulttuuripalvelujen kehittämiseen.

Poikkisektoraalinen yhteistyö, jossa 'viheliäisiä ongelmia' lähestytään ennenkokemattomilla tulokulmilla, tarjoaisi avaimia niiden ratkaisemiseksi. Tässä lähestymistavassa taiteen ja taiteellisen ajattelun antamat mahdollisuudet ovat merkittävät.

Arvioi tuen ensisijainen vaikutus hankkeen toteuttamiseen

Hanketta ei toteuteta ilman tukea

Perustelut tuen vaikutukselle

Tuen avulla hanke voidaan toteuttaa suunnitelmassa esitetyllä tavalla.

4.2 Toteutus ja tulokset

Millä konkreettisilla toimenpiteillä hanke saavuttaa kuvatut tavoitteet?

TP 1: Monialaisen yhteistyömallin suunnittelu
(Koordinoija WI)

TP 1 sisältää kaksi toimenpidekokonaisuutta, joista ensimmäinen liittyy hankkeen yhtenä kulmakivenä toimivan uuden yhteistyömallin suunnitteluun. Kehitystyö pitää sisällään 'pyöreänpöydän keskusteluja' sekä työpajoja, joihin kutsutaan mukaan myös koululaisten vanhempia. Kyse on kehitysprosessista, jossa sen kaksi päävaihetta 'ymmärryksen lisääminen ja rikastaminen' ja 'tavoitteiden yhteensovittaminen ja kirkastaminen' käyvät jatkuvaa vuoropuhelua keskenään. Yhteistyömallin suunnittelussa pyritään tunnistamaan ja ymmärtämään syvällisemmin eri toimijoiden näkökulmia ja tavoitteita liittyen oppilaiden kouluruokailuun. Tavoitteena on vähentää yläkoulun ruokalassa syntyvää lautashävikkiä muita tavoitteita (mm. kouluviihtyvyyden parantaminen ja oppilaiden osallisuuden vahvistaminen) tukevalla tavalla.

TP:n toinen tehtäväkokonaisuus keskittyy hankkeessa kehitettävän yhteistoimintamallin vaikutusten ja vaikuttavuuden määrittämiseen. Monialaisen yhteistyöryhmän (ks. hakemuskohta 'Hankkeen tavoitteet') asiantuntijoilta pyydetään näkemyksiä määrällisistä mittareista ja laadullisista indikaattoreista, joiden avulla hankkeen perimmäistä tavoitetta (lautashävikin vähentyminen/ruokailija) olisi mahdollista tukea. Tämä on tärkeää, koska lautashävikin määrään vaikuttaa hyvin moninaiset tekijät, kuten asenteet kouluruokaa ja -ruokailua kohtaan, ruokailu-aikaan liittyvään kiireen tunne ja ruokailutilan viihtyvyys. Mittariston kehitystyö jatkuu

läpi koko hankkeen ja sen sisältöä päivitetään muiden työpakettien toteutuksen kautta syntyvän ymmärryksen pohjalta.

TP 2: : Taiteilija-asiantuntijoiden 'boot camp'
(Koordinoija Taideyliopisto)

TP 2:ssa etsitään ratkaisuja lautashävikkihaasteeseen taiteellisen asiantuntijuuden keinoin. Tällä viitataan taiteilijan luovaan lähestymistapaan, jota sovelletaan muihin kuin taiteellisiin aloihin, kuten liiketoimintaan tai teknologiaan.

TP:n toteutukseen kiinnitetään neljä taiteilija-asiantuntijaa ja prosessia ohjaava taiteilija-fasilitaattori. 'Boot camp' on Lapualla järjestettävä intensiivijakso, jossa taiteilija-asiantuntijaryhmä tutustuu tarkemmin käsillä olevaan haasteeseen. Tarkastelu kohdistuu toimintaympäristöön, aikaisempiin toimenpiteisiin ja niiden tuloksiin. Taiteilija-asiantuntijaryhmälle annetaan selkeä rajattu tehtävänanto, johon he kehittävät 4–8 kpl erilaista ratkaisuaihiota lautashävikin pienentämiseksi.

Ratkaisuaihioiden kehitykselle asetetaan mm. budjettiin, monistettavuuteen, toteutettavuuteen ja skaalautuvuuteen liittyviä reunaehtoja. Aihioidissa on myös huomioitava oppilaiden osallistaminen osana opetussuunnitelmaa. Verrattuna aikaisempaan 'Taiteen ja yritystoiminnan välinen yhteistyö uuden liiketoiminnan mahdollistaja (TYVI)'-hankkeeseen, nyt haettavassa projektissa taiteilijoiden luomia ratkaisuja päästään demoamaan oikeassa toimintaympäristössä hankeaikana. Tämä antaa taiteilija-asiantuntijoille näkemystä, miten heidän ehdottamansa ratkaisut toimivat käytännössä ja myös mahdollisuuden kehittää niitä pilotoinnin jälkeen eteenpäin.

'Boot campin' eri vaiheet:

Taiteilijat tutustuvat toimintaympäristöön Lapuan yläkoululla

WI:n tutkijat taustoittavat 'boot campia' kertomalla aikaisemmin ruokahävikin vähentämiseen liittyvästä kehitystyöstä

Henkilökunnan ja oppilaiden haastattelut ja osallistaminen

Selkeä rajattu toimeksianto taiteilija-asiantuntijoille

Taiteilijoiden fasilitoitua yhteistyöskentelyä, josta tuloksena syntyy 4-8 ratkaisuaihiota lautashävikin vähentämiseksi

TYVI-hankkeessa taiteilijat toteuttivat itsenäisesti ratkaisuja yritysten esittämiin haasteisiin, jolloin taiteilijoiden keskinäinen ratkaisujen hakeminen jäi vähäiseksi. Nyt haettavassa hankkeessa tuetaan taiteilijoiden ryhmänä tekemiä ratkaisuja ja lisäksi tuodaan taiteilija-asiantuntija myös monialaisen työryhmän jäseneksi, jolloin yhteiskehittämisen prosessia vahvistetaan taide- ja kulttuurialan osaamisella.

TP 3: Ratkaisuaihioiden testaus ja demonstrointi
(Koordinoija Lapua)

TP 3 keskittyy edellisen työpaketin tuloksena syntyneiden ratkaisuaihioiden testaamiseen ja jatkokehittämiseen Lapuan yläkoululla. Tarkoituksena on rikastaa ja konkretisoida taiteilijoiden tuottamia ratkaisuaihiota testaamisen aikana. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että työstämällä konkreettista toteutusta aidossa toimintaympäristössä on mahdollista tunnistaa ratkaisulle vaihtoehtoisia toteutustapoja (esim. kevyt, nopea kokeilu vs. laaja-alainen muutos; digitaalinen vs. manuaalinen toteutus).

Ratkaisuaihioiden testaus koostuu seuraavista tehtäväkokonaisuuksista:

Taiteilija-asiantuntijoiden 'boot campissa' (TP2) syntyneiden ratkaisuaihioiden testaus

Ratkaisuaihioiden rikastaminen ja jatkojalostaminen testitulosten pohjalta

Ratkaisuaihioiden arviointi monialaisessa työryhmässä ja oppilaita osallistamalla

Päätetään, mitkä testatuista ratkaisuaihiosta valitaan pilotoivaksi ja jatkokehitettäväksi osana TP 4:n toteutusta.

Vaikuttavuusmittariston jatkokehitys.

Ratkaisuaihioiden toteutuksen konkretisointi, rikastaminen ja arvioiminen edellyttävät yhteistyötä kaikkien osallistujatahojen välillä. Erityisesti koulun arjen osajien, oppilaiden ja henkilökunnan, panos on tärkeää, jotta ratkaisut voidaan sovittaa osaksi koulun arkea. Tämä tarkoittaa mm. seuraavien kysymysten esittämistä:

Kuka on vastuussa toteutuksen eri elementeistä?

Tarvitaanko koulun henkilöstön panosta: työaikaa tai koulutusta?

Tarvitseeko tehdä jotain hankintoja tai käytännön muutoksia?

Miten kokeilu ajoitetaan: onko kyseessä tietyn väliajoin tai tietyinä hetkenä tapahtuva toimenpide vai jatkuva prosessi?

Miten toimenpide jalkautetaan?

TP:n aikana konkretisoidaan ja kehitetään edelleen vaikutusten arvioinnissa käytettävää mittaristoa. Työpaketeissa 1 ja 2 kehitetty alustava mittaristo saa nyt 'lihaa luiden ympärille' etsittäessä vastauksia mm. seuraaviin kysymyksiin:

Miten panostuksia voidaan mitata?

Kuinka toteutettavuutta (mm. osana koulun arjen toimintaa, osana laaja-alaisen oppimisen sisältöjä, sekä taiteellisen asiantuntijuuden näkökulmasta) kannattaa käytännössä mitata?

Kuinka ratkaisuehdotusten jatkuvuutta arvioidaan?

Mitä välitavoitteita oppilaiden käyttäytymisen muutoksen arvioimiseksi kannattaa ottaa mukaan?

Etsimällä vastauksia em. kysymyksiin pyritään lisäämään ymmärrystä siitä, mitkä ratkaisuehdotukset ja niiden toteutustavat ovat onnistuneita ja mitä ratkaisuaihioita kannattaa pilotoida hankkeen seuraavassa työpaketissa.

TP 4: Valikoitujen ratkaisukonseptien räätälöinti ja pilotointi alakouluissa (Koordinoija Lapua)

TP 4 keskittyy yläkoululla kehitettyjen, lautashävikin vähentämiseen tähtäävien ratkaisujen pilotointiin valikoidussa joukossa Lapuan alakouluista.

TP:n ensimmäinen tehtäväkokonaisuus liittyy 3-4 uuden pilottikoulun valintaan. Hankkeen projektipäällikkö ottaa myönteisen rahoituspäätöksen jälkeen yhteyttä alakouluihin tiedustellakseen heidän halukkuuttaan osallistua työpaketin toteutukseen.

TP:n toisen tehtäväkokonaisuuden aikana päätetään, mitä TP 3:ssa kehitettyä, ruokahävikkiä vähentävää ratkaisuaihioita ryhdytään pilotoimaan kyseisissä alakouluissa. Niiden henkilöstölle ja oppilaille tarjotaan mahdollisuutta osallistua edellisessä työpaketissa järjestettäviin demonstraatiotilaisuuksiin. Koulut tekevät itsenäisen päätöksen siitä, mitä ratkaisuehdotusta he lähtevät pilotoimaan, mitkä ikäluokat osallistuvat kyseisen pilotin toteutukseen sekä miten ja millaisella aikataululla se toteutetaan.

TP 4:n toteutus jatkuu valikoidun ratkaisuehdotuksen pilotoinnilla, joka pohjautuu alakoulun kanssa yhdessä valmisteltavaan toteutussuunnitelmaan. Pilotointivaiheen aikana otetaan kantaa mm. siihen, miten testattava hävikkiratkaisu voidaan liittää osaksi alakoulun normaalia arkea ja onko se toistettavissa myös ilman taiteilija-asiantuntijan tarjoamaa ulkopuolista tukea. Tämä voi edellyttää ratkaisun jonkinlaista räätälöintiä, jotta sen toteuttaminen myös hankkeen päättymisen jälkeen olisi mahdollista. Edelleen on otettava kantaa myös siihen, miten pilotointivaiheen aikana mahdollisesti syntyviä uusia ratkaisuideoita käsitellään. Nämä kaikki ovat toiminnan jatkuvuuden kannalta tärkeitä kysymyksiä.

Työpaketin viimeisessä vaiheessa pilotoinnin tulokset kootaan yhteen, jonka lisäksi kerätään palautetta ja jatkokehitysehdotuksia siihen osallistuneilta tahoilta. Tämän jälkeen monialainen työryhmä arvioi projektipäällikön johdolla pilotoinnin tuloksia sekä käytettyjen työmenetelmien ja toimintaprosessien vaikuttavuutta.

TP 5: Uusien lautashävikkiratkaisujen levittäminen (Koordinoija Lapua)

Hankkeen tulokset kootaan kirjalliseen muotoon, mikä tukee taiteellista asiantuntijuutta hyödyntävien, lautashävikin vähentämiseen tähtäävien uusien ratkaisujen laajamittaisempaa käyttöönottoa maakunnassa. Hankkeen toimintaa ja sen tuloksia esitellään projektikumppanien omien www-sivustojen (mm. <https://sites.uwasa.fi/wasteinsight/>) kautta. Monikanavaisessa viestintäsuunnitelmassa huolehditaan myös siitä, että se tavoittaa myös hankkeeseen osallistujien koulujen oppilaat ja heidän perheensä

Tulosten maakunnallisessa levityksessä hanke tekee tiivistä yhteistyötä 'Kestävät kunnat'-verkoston kanssa (<https://www.kestavatkunnat.fi/>) kanssa. Verkoston jäseniä ovat Lapuan ohella Kauhava, Alavus, Kuortane ja Kurikka, joiden edustajia pyydetään osallistumaan hankkeen ohjausryhmään. Monilla kyseisten kuntien ruokapalveluilla on aikaisempaa kokemusta ruokahävikkihankkeista (mm. Wasteless), jolloin yhteistyön jatkumiselle on olemassa vankka perusta.

Hankkeessa tehdään yhteistyötä myös maakunnan Leader-ryhmien ja niiden rahoittamien hankkeiden kanssa välittämällä tietoa sekä sparraamalla paikallisia toimijoita käynnistämään uusia kehitysprojekteja, joissa luovien alojen asiantuntijuutta valjastetaan ratkomaan ruokahävikkiin ja/tai laajemmin ilmastomuutokseen liittyviä 'viheliäisiä ongelmia'.

Mikä tai mitkä ovat hankkeen konkreettiset tulokset? Mitä hankkeella saadaan aikaan? Miten tulokset voidaan laadullisesti todentaa ja määrällisesti mitata?

'Nahistuneet naatit'-hankkeen konkreettiset tuotokset ovat:

Työpaketti 1: Monialaisen yhteistyömallin suunnittelu

Uusi monialainen yhteistyömalli, mikä mahdollistaa lautashävikin vähentymisen koulujen muita tavoitteita (mm. kouluviihtyvyyden parantaminen ja oppilaiden osallisuuden vahvistaminen) tukevalla tavalla

Koulujen lautashävikin vähentymistä edistävien ratkaisujen vaikutuksia ja vaikuttavuutta todentava mittaristo.

Demonstraatio- ja esittelytilaisuudet (4)

Työpaketti 2: Taiteilija-asiantuntijoiden 'boot camp'

1) 'Boot camp'-toimintamalli, jolla edistetään koulujen lautashävikin vähentymistä taiteellisen asiantuntijuuden tuella

2) 4–8 kpl testivaiheeseen kehitettyä ratkaisuaihiota lautashävikin pienentämiseksi

3) Demonstraatio- ja esittelytilaisuudet (2 kpl)

Työpaketti 3: Ratkaisuaihioiden testaus ja demonstrointi

2-3 kpl yläkoulussa pilotoitua ja testattua lautashävikkiratkaisua

Toimintamalli uusien ratkaisuaihioiden testaukseen osana kouluruokailun 'arkea'

'To-do'-muotoinen opaskirjanen, mikä mahdollistaa toimintamallin sovelletun käyttöönoton esimerkiksi 'Kestävät kunnat'-verkoston kunnissa

Yläkoululla järjestettävät demonstraatiotilaisuudet (2-3 kpl)

Työpaketti 4: Valikoitujen ratkaisukonseptien räätälöinti ja pilotointi alakouluissa

Uusien ruokahävikkiratkaisujen räätälöinnin toimintamalli alakouluille

Uudet, alakouluille räätälöidyt lautashävikkiratkaisut

Alakouluilla järjestettävät demonstraatiotilaisuudet (4-8 kpl)

Työpaketti 5: Uusien lautashävikki ratkaisujen levittäminen

Uudet TKI-avaukset, joissa taiteellista asiantuntijuutta hyödynnetään mm. ruokahävikin vähentämisessä, maakunnallisen ruokaekosysteemin kehitystyössä sekä mahdollisesti myös

muilla toimialoilla, joissa on tarvetta löytää innovatiivisia ratkaisuja 'viheliäisten ongelmien' ratkaisemiseksi
Hankkeen www.sivustot, lehtiartikkelit ammattilehdissä (mm. Ammattikeittiöosaaja-lehti) ja muut julkaisut

Mitä pitkän aikavälin vaikutuksia hankkeella saadaan aikaan? Miten vaikutukset voidaan laadullisesti todentaa ja määrällisesti mitata?

Lapuan kaupunki ja Vaasan yliopisto ovat tehneet tiivistä yhteistyötä ruokahävikin ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi vuodesta 2019 alkaen. Nyt haettava 'Nahistuneet naatit'-hanke on jatkumoa tälle systemaattiselle kehitysprosessille ollen kolmas yhteinen kehityshanke. Tämä osoittaa, että yhteinen ponnistelu ruokahävikin vähentämiseksi on ollut molemmin puolin tuloksellista.

Nyt haettava hanke on uusi avaus erityisesti lautashävikin vähentämiseen liittyvissä ponnisteluissa. Aikaisempien Wasteless- ja PAJATSO-hankkeiden tulokset osoittivat selvästi, että julkisissa ruokapalveluissa tyypillisesti käytössä olevilla toimintamalleilla ja työmenetelmillä lautashävikkiin liittyvää 'viheliäistä ongelmaa' ei pystytä tyydyttävällä tavalla ratkaisemaan. Tämä havainto kannusti aloittamaan yhteistyön Taideyliopiston kanssa, joka oli omissa hankkeissaan (mm. TYVI - Taiteen ja yritystoiminnan välinen yhteistyö uuden liiketoiminnan mahdollistajana) kytkenyt taiteellisen asiantuntijuuden tarjoamat mahdollisuudet yritysten kilpailukykyyn vahvistamiseen.

Tarkasteltaessa 'Nahistuneet naatit'-hankkeen pidemmän aikavälin vaikutuksia voi perustellusti todeta, että se tulee hyvin suurella todennäköisyydellä aukaisemaan latua uusille, innovatiivisille TKI-avauksille. Tästä esimerkkinä marraskuussa 2023 Seinäjoella järjestetyn Interreg Europe-rahoitteisen CODIL-hankkeen partneritapaamisen aikana käydyt keskustelut ranskalaisen partnerin, Laval Mayenne Technopolen edustajan kanssa. Hän kertoi, että he erittäin kiinnostuneita kartoittamaan taiteellisen asiantuntijuuden hyödyntämiseen liittyviä yhteistyömahdollisuuksia, mikäli siihen tarjoutuu jatkossa mahdollisuuksia.

Miten tuloksia ja kokemuksia hyödynnetään hankkeen päättymisen jälkeen?

Hankkeessa luodut konseptit otetaan käyttöön Lapualla eri ruokapalvelujen toimipisteissä. Ruokapalvelujen suunnittelijoilla on käytössä useampia työkaluja ruokahävikin pienentämiseen. Tarjotaan malleja myös muille julkisille ja yksityisille ruokapalvelujen tuottajille. Hankkeen tulosten avulla voidaan valmistella uusia hankkeita ja toimintoja käyttäjiä osallistavan suunnitteluun ja taiteellisen asiantuntijuuden hyödyntämiseen muissa 'viheliäisissä ongelmissa'. Hankkeen kokemuksella ja tiedoilla pohjustetaan kansainvälisen yhteistyöhankkeen suunnittelua taiteellisen asiantuntijuuden kontekstissa.

Vaihtoehto suunnitelmaksi toiminnan jatkumisesta hankkeen päättymisen jälkeen

Kehitettyjä työkaluja, toimintamalleja tai kehitettyjä tuotteita hyödynnetään toteuttajan normaalitoiminnassa

Kuvaa hankkeen yleisesti hyödynnettävät tulokset ja missä ne tulevat olemaan julkisesti saatavilla. Hankkeella tulee olla aluekehitysvaikutuksia, jotka ovat yleisesti hyödynnettäviä ja julkisia.

Hankkeen tuloksena syntyy 2-4 kokeiltua ja arvioitua toimintakonseptia. Konseptikuvaukset ja ohjeet ovat julkisesti saatavilla sekä myös hankkeen toteutuksessa syntynyt materiaali (kuvat, videot, yms.) Myös hankkeessa ideoidut muut ratkaisuaihiot tehdään julkisesti saataviksi ideoina, ilman konseptointia. Hankkeen vaikutuksista (hävikki, talous, osallisuus, ilmastotavoitteet) tuotetaan myös materiaalia, joka on julkisesti saatavilla. Kaikki hankkeessa tuotettava materiaalit ja linkit kootaan hankkeen www-sivuille. Tulokset pyritään saamaan jakeluun myös esim. Kuntaliiton Innokylä-sivustojen kautta.

4.3 Ympäristövaikutukset ja ilmastokestävyys

Sisältääkö hankesuunnitelma sellaisia toimenpiteitä, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia?

Ei

Sisältääkö hankesuunnitelma sellaisen infrastruktuuri-investoinnin toteuttamisen, jonka odotettu elinkaari on vähintään viisi vuotta?

Ei

5 Täydentävät tiedot

5.1 Muilta rahoittajilta haettu rahoitus

Mitä sitovia sopimuksia tai aiesopimuksia on rahoitussuunnitelmassa esitetyistä muun julkisen rahoituksen, kuntarahoituksen ja yksityisen rahoituksen osuksista (ml. omarahoitusosuus)?

Muita rahoittajia ei ole. Omarahoitus osuus tulee Lapuan kaupungilta ja muilta hankkeen osatoteuttajilta koskien heidän omaa hankeosuuttaan.

Onko hankkeeseen haettu tai ollaanko hakemassa rahoitusta muilta rahoittajilta?

Ei ole haettu.

5.2 Yhteydet muihin hankkeisiin

Liittyykö hakemus muihin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista tai muista rahoituslähteistä rahoitettaviin hankkeisiin tai hankekokonaisuuksiin?

Kyllä

Hanke 1

Mahdollinen hakemusnumero, hankekoodi tai diaarinumero

A77198

Hankkeen nimi

Ruokahävikin liiketoimintaekosysteemia rakentamassa (PAJATSO)

Miten tämä liittyy nyt haussa olevaan hankkeeseen?

Hankkeen toteuttajakumppanina on ollut Lapuan kaupungin ruokapalvelut.

Hanke 2

Mahdollinen hakemusnumero, hankekoodi tai diaarinumero

306057

Hankkeen nimi

Ruokahävikin vähentäminen julkisissa suurkeittiöissä (WASTELESS)

Miten tämä liittyy nyt haussa olevaan hankkeeseen?

Lapuan kaupungin ruokapalvelut ovat olleet mukana hankkeen kumppanina

5.3 Hakijan osaaminen, hankkeen riskiarviointi, ohjausryhmä sekä saavutettavuusnäkökulma

Minkälainen on hakijan osaaminen ja kokemus hankkeiden toteuttamisesta ja hankesuunnitelman mukaisesta sisällöllisestä teemasta?

Hankkeen hallinnoijana toimii Lapuan kaupungin kulttuuripalvelut, joilla on pitkä kokemus hankkeiden kautta tehtävästä kehittämistyöstä (maaseutuohjelma ja OKM:n hankkeet) monilta kulttuurin eri aloilta. Tämän hankkeen toteuttamisessa ovat mukana opetustoimi ja ruokapalvelut, joilla on myös kokemusta hanketoiminnasta. Ruokapalvelut ovat olleet mukana Vaasan yliopiston aikaisemmin hallinnoimissa hävikkiruokahankkeissa. Lapuan kaupungin strategiaan kuuluvat innovoiva kokeileminen ja yhteistyö.

Riskit ja niiden hallinta hankkeen toteuttamisessa

Riskit liittyen hankkeen sisällön ja tulosten toteuttamiseen

Riskejä ovat projektihenkilöstön tai keskeisten yhteistyöhenkilöiden pitkät sairaslomat hankeaikana. Riskiä hallitaan perustamalla monialainen työryhmä ja toimivalla sisäisellä tiedottamisella.

Riskinä on, että hanke ei tavoita kohderyhmäänsä - kouluja. Koulujen työpäivät ovat pitkälle valmiiksi suunniteltuja. Uusia lisätyötä vaativia asioita on vaikea saada mukaan.

Aikatauluhaasteet monialaisen työryhmän työn yhteensovittamiseksi.

Toimenpiteet riskin toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi.

Hankkeen toteuttajilla on vahva toimintakentän tuntemus, jonka kautta osallistujien sitouttaminen pystytään varmentamaan. Sitoutumista vahvistetaan myös kokouspalkkioiden ja matkakorvausten avulla. Hankkeen tulokset palvelevat kaikkia hankkeeseen osallistuvia tahoja.

Riskiä hallitaan perustamalla monialainen työryhmä, jonka kautta sisällöt viedään riittävän aikaisin mukaan lukuvuosisuunnitelmiin. Opettajat sitoutetaan suunnittelutyöhön kokouspalkkioiden kautta.

Monialaisen työryhmän kokoamiseen halutaan löytää sitoutuneita henkilöitä koko hankkeen ajaksi.

Tunnistetaan aikatauluhaasteet.

Riskit liittyen hankkeen yleiseen toimintaympäristöön

Kuntatalouden huomattava kiristyminen (henkilökunnan lomautukset) .

Toimenpiteet riskin toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi.

Huolehditaan, siitä että tietoa hankkeen toiminnasta ja tavoitteista on riittävän laajasti kuntaorganisaatiossa, jotta hankkeen toiminta ei hankaloidu mahdollisissa muutostilanteissa.

Riskit liittyen toteuttajaorganisaatioiden toimintaan

Riskit avainhenkilöstössä tapahtuviin muutoksiin. Riski, että hankkeen budjetti ei toteudu suunnitellusti. Rekrytointi viivästyy projektihenkilöstöä haettaessa.

Toimenpiteet riskin toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi.

Hankkeen projektihenkilöstö pitää säännöllisesti yhteyttä keskenään, jotta kaikki tieto ei ole yhden henkilön varassa.

Kullakin toteuttajaorganisaatiolla on varahenkilöjärjestelmä mahdollisten henkilömuutoksien varalta.

Hakijaorganisaatioiden taloushallinnolla on vankka kokemus EU-rahoitteisten hankkeiden taloushallinnosta. Hanketoimijat ovat vakavaraisia ja ovat varautuneet budjetoinnissa hanketoiminnan kuluihin.

Esitys hankkeen ohjausryhmän kokoonpanoksi

Lapuan kaupunki: yksi edustaja (+ projektihlö(t))
Vaasan yliopisto: yksi edustaja (+ projektihlö(t))
Taideyliopisto: yksi edustaja (+ projektihlö(t))
Rahoittajan edustaja: yksi edustaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu: yksi edustaja
Taidekentän edustaja esim. Taiteen edistämiskeskus, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö tai Suomen kulttuurirahasto
Tutkimusorganisaation edustaja esim. Luonnonvarakeskus, EPANET tai EP:n korkeakouluyhdistys (ilmasto, kestäväkehitys, ruoka)
Kestävän kehityksen ohjelma 2021-2030 verkoston edustaja, yksi henkilö (verkostossa mukana olevat kunnat: Alavus, Kauhava, Kuortane ja Kurikka)

Onko hankkeen pääasiallisena tarkoituksena tietyn verkkopalvelun kehittäminen, tarjoaminen tai ylläpito?

Ei

5.4 Horisontaaliset periaatteet: EU:n perusoikeuskirja, YK:n vammaisyleissopimus ja sukupuolten tasa-arvo

Miten sukupuolten tasa-arvon tavoite on huomioitu hankkeen suunnitelmassa?

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa työyhteisössä ja hankeyhteistyössä kaikilla on mahdollisuus työskennellä ilman syrjintää sukupuolen tai muunkaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Hankkeen toimenpiteiden toteutuksessa otetaan huomioon samat periaatteet. Hankkeessa ei ole rajoittavia kaavamaisia tai stereotyyppisiä odotuksia eri sukupuolille, vaan kaikkien henkilöiden valintoja, kokemuksia ja taitoja arvostetaan yhtäläisesti.

5.5 Horisontaaliset periaatteet: Muut EU:n perusoikeusasiakirjan mukaiset oikeudet ja periaatteet

Hakija vakuuttaa, että hankkeen suunniteltu toiminta noudattaa ainakin seuraavia EU:n perusoikeusasiakirjan mukaisia oikeuksia ja periaatteita:

Turvalliset työolot

Syrjintäkielto kaikelle syrjinnälle

Koulukiusaaminen ja oppilaiden erillisuus on suuri haaste. Hävikin vähentämisen ratkaisuiden kehittämiseen osallistetaan kaikki. Hankkeen monialaisen yhteistyön mallilla lisätään eri näkökulmien välistä vuoropuhelua ja ymmärrystä. Lopputulemana kehitettävistä ratkaisuista muodostuu kaikkien omistamia.

Hankkeessa toteutettava uudenlainen lähestymistapa pyrkii innostamaan kaikki sukupuolesta riippumatta mukaan ruokahävikin vähentämiseen.

Vammaisten henkilöiden sopeutuminen yhteiskuntaan. Huomioitu erityisesti saavutettavuus työvälineiden suhteen ja esteettömyys työtilojen suhteen.

Henkilötietojen suoja

Ympäristönsuojelu

5.6 Kestävä kehitys: Ekologinen kestävyys

Luonnonvarojen käytön kestävyys

Selvästi myönteistä vaikutusta

Ruokahävikkiä vähentämällä voidaan suoraan vähentää luonnonvarojen kulutusta. FAO:n (2019) mukaan ruokahävikki aiheuttaa 8% kasvihuonekaasupäästöistä ja vie 30% maailman maatalousmaista. Jos kaikki tuotettu ruoka päätyisi ihmisravinnoksi, maatalousmaiden sijaan voitaisiin säilyttää monimuotoisempaa luontoa ja vähentää myös kasteluveden käyttöä. Tällä olisi vaikutuksia vesistöihin ja vesivarantojen riittävyyteen

Ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien vähentäminen

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

IPCC:n ilmastopaneeli on nostanut esiin ennennäkemättömän nopeasti lisääntyvän maankäytön vaikutukset ilmaston lämpenemistä, aavikoitumista ja elinympäristöjen köyhtymistä.

Ruokahävikin syntymisen ennaltaehkäisyllä ilmastonmuutoksen mukanaan tuomien riskien vaikutuksia voidaan merkittävästi vähentää.

Kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Hankkeen yhtenä seurauksena oleva ilmastonmuutoksen aiheuttajien vähentäminen edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Tältä osin hankkeen vaikutus on pääasiassa välillistä.

Pinta- ja pohjavedet, maaperä sekä ilma (ja kasvihuonekaasujen väheneminen)

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Ruokahävikin vähentäminen vaikuttaa sekä välittömästi että välillisesti pinta- ja pohjavesiin, maaperään, ilmaan sekä kasvihuonekaasujen syntymiseen.

Natura 2000 -ohjelman kohteet

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Ilmastonmuutoksen ja luontokadon vaikutukset Natura-alueiden luontoon voivat olla merkittäviä. Kaikki ilmastonmuutosta ja luontokatoa ehkäisevät toimenpiteet - kuten tässä hankkeessa ruokahävikin vähentäminen - tarjoavat mahdollisuuden ehkäistä mm. ilmastonmuutoksen mukanaan tuomia vaikutuksia Natura-alueilla.

5.7 Kestävä kehitys: Taloudellinen kestävyys

Materiaalit ja jätteet

Selvästi myönteistä vaikutusta

Hankkeen pääasiallisena tavoitteena on vähentää ruokahävikkiä, toisin sanoen vähentää elintarvikejätettä ja näin ollen säästää myös ruoantuotannossa käytettäviä resursseja (mm. pakkaukset, logistiikan polttoaineet ym). Samalla vähennetään myös jätteenkeräyksen päästöjä ja siihen kuluvaan taloudellista panostusta. YK:n Agenda 2030:n, EU-komission kiertotalouspaketin ja Suomen tavoitteena on vähentää ruokahävikkiä 50% jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla vuoteen 2030 mennessä.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Ei myönteistä vaikutusta

Hankkeella ei ole vaikutusta uusiutuvien energialähteiden käyttöön, mutta on vaikutusta energian kokonaiskulutusta vähentävästi.

Paikallisen elinkeinorakenteen kestävä kehittäminen

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Nahistuneet naatit -hanke tukee laaja-alaisesti Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2022-2025 ja siihen kytkeytyvän älykkään erikoistumisen Smart Lakeus-strategian toteutusta (kestävä ruokaekosysteemi, älykäs teknologia, elämystalous). Hävikin ennaltaehkäiseminen ja vähentäminen on entistä tärkeämpää raaka-aineiden ja elintarvikkeiden voimakkaan hinnannousun johdosta. Hankkeella luodaan edellytyksiä myös luovien alojen toimijoille ja erityisesti taiteilija-asiantuntijuuden vahvemmalle hyödyntämiselle.

Aineettomien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen

Selvästi myönteistä vaikutusta

Hankkeen lähtökohtana on uusien ratkaisujen (aineettomien ja aineellisten) kehittäminen ruokahävikin vähentämiseksi. Kehitystyö kohdistuu kouluihin, mutta kuten mm. aiemmassa NextGen hankkeessa on tunnistettu, on horeca-sektorilla tarvetta lasten ja nuorten aiheuttaman ruokahävikin vähentämiseen ja siihen tämä hanke voi osaltaan tarjota erilaisia ratkaisuja.

Liikkuminen ja logistiikka

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Ruokahävikin syntymisen ennaltaehkäisyllä voidaan vähentää ruoan tarpeetonta kuljetusta tuottajan ja koulun välisessä logistisessa ketjussa sekä jätteenkuljetusta.

5.8 Kestävä kehitys: Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys sekä yhdenvertaisuus

Kulttuuriympäristö

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Hankkeessa luotava monialainen yhteistyömalli edistää erilaisten näkökulmien yhteen sovittamista ja on osaltaan edistämässä mukaan ottavaa ja rakentavaa keskustelukulttuuria ja -ympäristöä, johon on yhteiskunnallista keskustelua leimaavan polarisaatiokehityksen myötä entistä enemmän tarvetta. Ruokahävikin vähentämällä suurempi osa ruosta päätyisi ihmisravinnoksi, ruokaa olisi enemmän markkinoilla ja myös ruokaturva paranisi. Tämä on tärkeää erityisesti nyt, kun raaka-aineiden ja ruoan hinta on ollut voimakkaassa kasvussa. Lisäksi ruokahävikin vähentäminen vähentää jätteen määrää ja jätehuollon tarvetta, edistäen YK:n Agenda 2030 ”Kestävät kaupungit ja yhteisöt” mukaista kestävästä kaupunkiympäristön synnyttämistä.

Ympäristöosaaminen

Selvästi myönteistä vaikutusta

Hankkeessa tavoitellaan muutosta ruokahävikkiä aiheuttavista toimintatavoista kohti kestävämpiä toimintamalleja. Kyse on kulttuurisesta muutoksesta haitallisten ympäristövaikutusten torjumiseksi. Tämä muutosprosessia voidaan edistää vahvistamalla hankkeen kohderyhmien ympäristöt

5.9 Horisontaaliset periaatteet hankkeen pääasiallisena tavoitteena

Onko sukupuolten tasa-arvon edistäminen hankkeen pääasiallinen sisältö?

Ei

Onko syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus hankkeen pääasiallinen sisältö?

Ei

Onko kestävä kehitys jollakin ulottuvuudella hankkeen pääasiallinen sisältö?

Kyllä

6 Arviot määrällisistä tavoitteista

Hakemusvaiheessa ilmoitettavat arviot määrällisistä tavoitteista

6.1 Tuotosindikaattorit

Tunnus	Indikaattori	Arvio
RCO04	De minimis-tukea saaneet yritykset	0
RCO10	Yritykset yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa	0
NO02	Yhteiskehittämistä tukevat alustat ja verkostot	2
NO03	Yhteiskehittämiseen osallistuvat yritykset	2
RCO07	Yhteisiin tutkimushankkeisiin osallistuvat tutkimusorganisaatiot	0

6.2 Tulosindikaattorit

Tunnus	Indikaattori	Arvio
RCR01	Uudet tuella aikaansaadut työpaikat	0
SL01	joihin työllistyvät naiset	0
RCR03	Tuote- tai prosessi-innovaatioita tekevät pk-yritykset	0
NR01	Verkostojen ja innovaatioekosysteemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut	4
NR02	TKI-infrastruktuuria käyttävät yritykset	0

7 Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Täydelliset kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman taulukot sekä de minimis -tuki-ilmoitus ovat hakemuksen lopussa.

Kustannusarviota ohjaavat kustannusmallivalinnat

Kustannusmalli	Flat rate 40 % kehittäminen
Palkkakustannusten ilmoitustapa	Tosiasiallisesti aiheutuneet palkkakustannukset

Hankinnat ja hankkeen pysyvyys

Sisältyykö kehittämishankkeeseen investointeja tai flat rate -osuudesta rahoitettavia koneiden tai laitteiden hankintakustannuksia?	Ei
Infrastruktuuri-investointeja tai tuotannollisia investointeja sisältävän hankkeen toiminnan tulee olla pysyvää yleisasetuksen 65 artiklaan perustuen vähintään viiden vuoden ajan viimeisen tuen maksamista koskevan päätöksen tekopäivästä. Velvollisuus yritystukilain nojalla rahoitettavissa hankkeissa pienten ja keskisuurten yritysten osalta on kolme vuotta. Koskeeko edellä kuvattu velvollisuus hankkeen toimintaa tai investoinnin kohteena olevaa omaisuutta?	Ei
Suunnitellaanko hankkeessa kansalliset kynnyksarvot ylittävien hankintojen tekemistä?	Ei

Kustannusarvion tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Hylätyt €
1 Palkkakustannukset	88 644	88 644	
Flat rate 40 % kehittäminen	35 457	35 457	
2 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0	0	
Nettokustannusarvio yhteensä	124 101	124 101	

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	99 281	99 281	80,00
2 Omarahoitus: Kuntarahoitus	24 820	24 820	20,00
3 Kuntarahoitus	0	0	0
4 Muu julkinen rahoitus	0	0	0
5 Yksityinen rahoitus	0	0	0
Rahoitussuunnitelma yhteensä	124 101	124 101	100,00

Ennakkomaksatus

Haetaanko hankkeelle ennakkomaksatusta?	Ei
---	----

Hakemuksen käsittelyn ehdot

Tuen hakija vakuuttaa tässä hakemuksessa ja sen liitteissä antamansa tiedot oikeiksi. Lisäksi hakija vakuuttaa, että hankkeen toimenpiteet eivät kohdistu samaan tai saman tyyppiseen toimintaan, joka on siirretty toisella suuralueella sijaitsevaan toimipaikkaan siten, että työpaikkoja menetetään alkuperäisessä toimipaikassa.

Tuen hakija vakuuttaa, että sillä ei ole takaisinperintäpäätökseen perustuvaa maksamatonta täytäntöönpanokelpoista saatavaa avustuksia ja tukia myöntäville julkisyhteisöille.

Tuen myöntävällä välittävällä toimielimellä on laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien perusteella oikeus tarkastaa tuen hakijaa koskevat verovelkatiedot, arvonlisäverovelvollisuutta koskevat tiedot sekä muut välttämättömät toiselta viranomaiselta tai yksityiseltä saatavat tiedot, joilla voi olla vaikutusta rahoituksen myöntämiseen.

Suostumus sähköiseen asiointiin

Hakija antaa suostumuksensa siihen, että kaikki asiakirjat koskien tätä hankehakemusta annetaan tiedoksi vain sähköisesti EURA 2021 -järjestelmässä. Tämä suostumus koskee kaikkia asiassa myöhemmin annettavia asiakirjoja, joita viranomainen tekee EURA 2021 -järjestelmässä.

Hankehakemusta ja hanketta koskevat asiakirjat ovat noudettavissa EURA 2021 -järjestelmästä.

Lainkohdat

Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitikan hankkeiden rahoittamisesta (757/2021) 51 §.

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §.

Suostumus Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman varoista rahoitettavia hankkeita koskevien tietojen julkisuuteen ja julkaisemiseen

Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman varoista rahoitettuja hankkeita ja tuen saajia koskeva tietojen julkisuus ja julkaiseminen on lakisääteistä. Kun tuen hakija on jättänyt hanketta koskevan hakemuksen, on hän hyväksynyt hanketta ja tuen saajaa koskevien tietojen julkaisemisen. Jos tuen hakija ei hyväksy ehtoa, ei hanketta voida ottaa käsiteltäväksi.

Hakija antaa suostumuksensa sille, että hanketta ja tuen saajaa koskevat tiedot julkaistaan EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman verkkopalvelun tietopalvelussa.

Allekirjoitukset

15.5.2024 14:19 Heli Anne-Maria Talvitie
Kulttuuripäällikkö

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti vahvasti tunnistautuneena EURA 2021 -järjestelmässä (Suomi.fi-tunnistuspalvelu)

Liitteet

Hakija on varmistanut ja vakuuttaa, että asiakirjan liitteet eivät sisällä henkilötunnuksia tai EU:n tietosuoja-asetuksen artikla 9:n mukaisia ns. erityisiä, eli arkaluonteisia henkilötietoja, kuten mm. yksittäisten henkilöiden rotuun, etniseen alkuperään, poliittiseen mielipiteeseen, uskonnolliseen vakaumukseen, ammattiliiton jäsenyyteen, geneettiseen tai biometriseen tunnistamiseen, terveyteen tai seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä tietoja.

Kustannusarvion liitteet**Rahoitussuunnitelman liitteet****Muut liitteet**

Tiedoston nimi	Kuvaus	Salassapidon perustelu
Nahistuneet_naaitt_EA_KR_Aiesopimus_FINAL_allekirjoitettu.pdf	Aiesopimus	
liite_tuotos-ja-tulosindikaattorit_nahistuneet-naaitt.pdf	Tarkempi kuvaus tuotos- ja tulosindikaattoreista	
liite_tuotos-ja-tulosindikaattorit_nahistuneet-naaitt_v1.pdf	Täydennetyt indikaattorit	
EAKR_Nahistuneet_naaitt_yhteistyosopimus_allekirjoitettu.pdf	Hankkeen yhteistyösopimus	

Kustannusarvio

1 Palkkakustannukset

Tosiasiallisesti aiheutuneet palkkakustannukset: kokoaikaiset

1. Tehtävänimike	Projektipäällikkö
Työaika	Kokoaikainen
Arvioitu aloituspäivä	12.8.2024
Arvioitu lopetuspäivä	28.8.2026
Hanketyökuukaudet	24

Työntekijän pääasialliset tehtävät hankkeessa

Hankkeen toiminnoista ja koordinaatiosta vastaava henkilö. Projektipäällikkö huolehtii yhteisten työryhmien kokoamisesta sekä hankkeen raportoinnista ja muista hankkeen käytännön asioista ja koordinoinnista. Työhön kuuluu myös kokonaisvastuu hankkeen viestinnästä. Projektipäällikkö huolehtii, siitä että hankkeen toimenpiteet koulujen kanssa toteutuvat koulujen lukujärjestyksiin ym. suunnitelmiin sopiviksi. Tehtävänä on jalkauttaa hankkeen tulokset Lapuan kaupungin toimintaan ja hankesuunnitelmassa muihin mainittuihin kohteisiin.

Projektipäällikkö osallistuu hankkeen seuraaviin työosuuksiin

TP1: Monialaisen yhteistyömallin kokoaminen ja Lapuan kaupungin eri yksiköiden toiminnan sitouttaminen, jotta myöhemmin syntyvät tulokset ovat helposti jalkauttavissa

TP2: Tuotetaan työvaiheeseen tarvittava tieto ja järjestetään yhteistyö koulujen kanssa

TP3: Ratkaisuaiheidon testaus ja demonstrointi on projektipäällikön vastuulla

TP4: Valikoitujen ratkaisukonseptien räätälöinti ja pilotointi alakouluissa on projektipäällikön vastuulla. (Valitaan alakoulut. Sovitaan ja järjestetään pilotoinnit).

TP5: Uusien lautashävikkiratkaisujen levittäminen. (Raportointi, viestintä, markkinointi ja esittelytilaisuudet)

	2024	2025	2026	Yhteensä
Palkkakustannukset	13 008	34 100	23 000	70 108
Palkan sivukulut (26,44 %)	3 439	9 016	6 081	18 536
Palkka yhteensä (sis. sivukulut)	16 447	43 116	29 081	88 644
Viranomainen	13 008	34 100	23 000	70 108
Palkan sivukulut (26,44 %)	3 439	9 016	6 081	18 536
Palkka yhteensä (sis. sivukulut)	16 447	43 116	29 081	88 644

Palkkakustannusten tarpeellisuuden perustelut

Projektipäällikkö työskentelee 100% koko hankkeen ajan. Onnistunut hanke edellyttää hyvää yhteydenpitoa osallistuvien koulujen ja ruokapalveluyksiköiden kanssa sekä työpajojen yms. etukäteisvalmisteluja (kutsut, järjestelyt yms.). Hankekumppaneiden työaikaa ei ole varattu näihin tehtäviin. Lapuan kaupungin vakituinen henkilöstö ei pysty, ottamaan hanketta osaksi omia työtehtäviään, hankkeeseen vaadittavan työmäärän vuoksi. Hankkeen onnistunut toteutuminen vaatii oman henkilönresurssin.

Palkkakustannusten kohtuullisuuden osoittaminen

Kuukausipalkan suuruus on vakiintunut Lapuan kaupungin hankkeiden projektipäällikön kuukausipalkka. Samaa palkkaluokkaa käytetään mm. Leader hankkeissa.

Tietojen oikeaksi vakuuttaminen

Tuen hakija vakuuttaa, että ilmoitetut tiedot ovat oikeat.

Aineiston säilyttäminen

Tuen hakija sitoutuu siihen, että EURA 2021 -järjestelmässä ilmoitettujen tehtävänkuvaustietojen kanssa sisällöllisesti yhtäpitävä tehtävänkuvaus, johon on sisällytetty myös kyseisen työntekijän nimitiedot (etu- ja sukunimi), säilytetään tuen saajalla itsellään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 25 ja 46 §:n sekä tukipäätöksen ehtojen mukaisesti.

Bruttotyövoimakustannuksen määrittämisestä vastaava esihenkilö

Etunimi	Sukunimi	Asema organisaatiossa
Heli	Talvitite	Kulttuuripäällikkö

Palkkakustannusten yhteenveto

	2024	2025	2026	Yhteensä
Kokoaikaiset (1 kpl)	16 447	43 116	29 081	88 644
Viranomainen	16 447	43 116	29 081	88 644
Osa-aikaiset (0 kpl)	0	0	0	0
Viranomainen	0	0	0	0
Palkkakustannukset yhteensä	16 447	43 116	29 081	88 644
Viranomainen yhteensä	16 447	43 116	29 081	88 644
Haetun ja esitetyn erotus	0	0	0	0

2 Tulot**3 Nettokustannusten yhteenveto**

	2024	2025	2026	Yhteensä
Nettokustannukset yhteensä	23 026	60 362	40 713	124 101
Viranomainen	23 026	60 362	40 713	124 101
Haetun ja esitetyn erotus	0	0	0	0

Rahoitussuunnitelma**1 Haettava EU- ja valtion rahoitus**

	2024	2025	2026	Yhteensä	Osuus
EU- ja valtion rahoitus kehittäminen	18 421	48 290	32 570	99 281	80,00 %
Viranomainen	18 421	48 290	32 570	99 281	80,00 %
Haetun ja esityksen erotus	0	0	0	0	

2 Omarahoitus**Viranomainen****Kuntarahoitus**

	2024	2025	2026	Yhteensä	Osuus
Omarahoitus	4 605	12 072	8 143	24 820	20,00 %
Viranomainen	4 605	12 072	8 143	24 820	20,00 %
Haetun ja esityksen erotus	0	0	0	0	

3 Ulkoinen kunta-, muu julkinen ja yksityinen rahoitus**Hakijan ilmoittama rahoitus**

	2024	2025	2026	Yhteensä	Osuus
Haettava EU- ja valtion rahoitus	18 421	48 290	32 570	99 281	80,00 %
Kuntarahoitus	4 605	12 072	8 143	24 820	20,00 %
Muu julkinen rahoitus	0	0	0	0	0 %
Yksityinen rahoitus	0	0	0	0	0 %
Rahoitus yhteensä	23 026	60 362	40 713	124 101	100,00 %
Julkinen rahoitus yhteensä	23 026	60 362	40 713	124 101	100,00 %
Julkinen tuki yhteensä	18 421	48 290	32 570	99 281	80,00 %

Viranomaisen hyväksymä rahoitus

	2024	2025	2026	Yhteensä	Osuus
Haettava EU- ja valtion rahoitus	18 421	48 290	32 570	99 281	80,00 %
Kuntarahoitus	4 605	12 072	8 143	24 820	20,00 %
Muu julkinen rahoitus	0	0	0	0	0 %
Yksityinen rahoitus	0	0	0	0	0 %
Rahoitus yhteensä	23 026	60 362	40 713	124 101	100,00 %
Julkinen rahoitus yhteensä	23 026	60 362	40 713	124 101	100,00 %
Julkinen tuki yhteensä	18 421	48 290	32 570	99 281	80,00 %

De minimis -tuki-ilmoitus

Harjoittaako hankkeen hakija hankkeessa taloudellista toimintaa, jossa on kyse tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla?

Ei

Osallistuuko hankkeen toimenpiteisiin hyödynsaajina taloudellista toimintaa harjoittavia yksiköitä?

Ei